

ประโยค ป.ธ. ๘
แปล ไทยเป็นมคร
สอบ วันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๖๑

๑. คำว่า เยน ในข้อว่า อตโฆ เวรณฺโฆ พุราหฺมโณ เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ นี้ เป็นตติยวิภคติ ลงในอรรถแห่งสัตตมีวิภคติ ฯ เพราะฉะนั้น ในสองบทว่า เยน เตนฺ นั้น พึงเข้าใจความหมายอย่างนี้ว่า พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ ณ ที่แห่งใด เวรัญชพราหฺมณฺ์ ได้เข้าไปเฝ้า ณ ที่แห่งนั้น ดังนี้ ฯ อีกอย่างหนึ่งในสองบทว่า เยน เตนฺ นี้ (จะ) พึงเข้าใจความหมายอย่างนี้(ก็ได้)ว่า พระผู้มีพระภาคเจ้า อันเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย พึงเข้าไปเฝ้า ด้วยเหตุใด เวรัญชพราหฺมณฺ์ ก็เข้าไปเฝ้าด้วยเหตุนั้น ฯ ก็ พระผู้มีพระภาคเจ้า อันเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย พึงเข้าไปเฝ้า ด้วยเหตุใดเล่า ฯ พึงเข้าไปเฝ้า ด้วยประสงค์ในการบรรลุคุณวิเศษ มีประการต่าง ๆ เหมือนต้นไม้ใหญ่(ผลิดอก)ออกผลเป็นนิคฺย หมู่ทิวาชาติทั้งหลาย ต่างบินเข้าหา ด้วยประสงค์ในการจิกกินผลที่ดี ฉะนั้น ฯ อนึ่ง บทว่า อุปสงฺกมิ กล่าวอธิบายไว้ว่า ไปแล้ว ฯ คำว่า อุปสงฺกมิตฺวา เป็นคำแสดงกาลเป็นที่สิ้นสุดลงแห่งการเข้าไปเฝ้า ฯ อีกอย่างหนึ่ง ท่านกล่าวอธิบายไว้ว่า เวรัญชพราหฺมณฺ์ ไปแล้วอย่างนี้ คือไปยังสถานที่ใกล้ชิดกว่านั้น ได้แก่ ที่นับได้ว่าใกล้ต่อพระผู้มีพระภาคเจ้า ดังนี้ ก็มี ฯ

หลายบทว่า ภควตา สทฺธิ สมฺโมทิตฺ ความว่า พระผู้มีพระภาคเจ้า เมื่อตรัสตามถึงการเดินทางเป็นต้น ได้ทรงมีความรื่นเริงเป็นไปกับพราหฺมณฺ์นั้นแล้ว ฉนฺใด ถึงแม้เวรัญชพราหฺมณฺ์นั้น ก็ฉนฺนั้น ได้มีความรื่นเริงเป็นไปกับพระผู้มีพระภาคเจ้า คือ ได้ถึงความเป็นผู้รื่นเริง ได้แก่ ความเป็นอันเดียวกัน คุนฺน้ำเย็นผสมเป็นอันเดียวกันกับน้ำร้อน ฉะนั้น ฯ ก็ เวรัญชพราหฺมณฺ์ รื่นเริงด้วยถ้อยคำเป็นต้นว่า พระโคดมเจ้าข้า ยังพอทนได้หรือ ยังพอบริหารอรรถภาพให้เป็นไปได้ออยู่หรือ และพระสาวกทั้งหลายของพระโคดมผู้เจริญ ไม่เจ็บป่วยหรือ ไม่มีทุกข์หรือ ยังเย็นคล่องแคล่วหรือ ยังพอมีกำลังหรือ ยังสุขสบายดีหรือ ดังนี้ อันใด ถ้อยคำอันนั้น ชื่อว่า สัมโมทนิยะ เพราะก่อให้เกิดความรื่นเริงกล่าวคือปีติและปราโมทย์ และเพราะเป็นถ้อยคำที่สมควร(ปรับแต่ง)เพื่อความรื่นเริง

ชื่อว่า สาราณียะ เพราะเป็นถ้อยคำที่สมควรเพื่อให้ระลึกถึงกันตลอดกาลแม้นานแสนนาน คือ เพื่อให้เป็นไป(คงสภาพ)ตลอดกาลนิรันดร และเพราะเป็นถ้อยคำที่ควรระลึกถึง เหตุเป็นถ้อยคำที่ไพเราะด้วยอรรถและพยัญชนะ ฯ

๒. ก็ เวรัญชพราหมณ์นี้ เป็นหนึ่งในบรรดาบุรุษผู้ฉลาดเหล่านั้น เพราะฉะนั้น พราหมณ์นั้น จึงนั่งแล้ว ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ฯ ถามว่า ก็ บุคคลนั่งอย่างไร จึงจะได้ชื่อว่า เป็นผู้นั่งแล้ว ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ฯ ตอบว่า นั่งเว้นโทษการนั่ง ๖ อย่าง ฯ ถามว่า มีอะไรบ้าง ฯ ตอบว่า คือ นั่งไกลเกินไป ๑ นั่งใกล้เกินไป ๑ นั่งเหนือลม ๑ นั่งที่สูง ๑ นั่งตรงหน้าเกินไป ๑ นั่งข้างหลังเกินไป ๑ ฯ จริงอยู่ บุคคลนั่งในที่ไกลเกินไป ถ้ามีความประสงค์จะพูด ก็จำต้องพูดด้วยเสียงดัง ฯ บุคคลนั่งในที่ใกล้เกินไป ย่อมทำความเบียดเสียด ฯ บุคคลนั่งในที่เหนือลม ย่อมรบกวนด้วยกลิ่นตัว ฯ บุคคลนั่งในที่สูง ย่อมประกาศถึงความไม่เคารพ ฯ บุคคลนั่งหน้าตรงเกินไป ถ้ามีความประสงค์จะดู จะต้องจ้องดูตาต่อตากัน ฯ บุคคลนั่งข้างหลังเกินไป ถ้ามีความประสงค์จะดู ก็จะต้องยื่นคอออกไปดู ฯ เพราะฉะนั้น เวรัญชพราหมณ์แม้นี้ จึงนั่งเว้นโทษของการนั่ง ๖ อย่างเหล่านั้น ฯ ด้วยเหตุนี้ พระอุบาลีเถระจึงกล่าวว่า พราหมณ์นั้น นั่งแล้ว ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๘

แปล ไทยเป็นมคร

๑. อตโฆ เวรณโซ พุราหุมนโณ เยน ภควา เตนุปลสงกมิตติ เยนาคิ
 ภูมมตเถถ กรณวจนัน ๑ ตสฺมา ยตถ ภควา ตตถ อุปสงกมิตติ เอวเมตถ
 อตโถ ทฏฺฐพฺโพ ๑ เยน วา การณน ภควา เทวมนุสฺเสหิ อุปสงกมิตพฺโพ
 เตน การณน อุปสงกมิตติ เอวเมตถ อตโถ ทฏฺฐพฺโพ ๑ เกน จ
 การณน ภควา อุปสงกมิตพฺโพ ๑ นานปฺปการคฺคณวิเสสสาธิตมาธิปฺปาเยน
 สารุผลูปโกคาธิปฺปาเยน ทิชคณฺเหหิ นิจฺจผลิตมหารุกฺโข วิย ๑ อุปสงกมิตติ
 จ คโตติ วุตฺตํ โหติ ๑ อุปสงกมิตฺวาติ อุปสงกมนปริโยสานปริทีปนํ ๑
 อถวา เอวํ คโต ตโต อาสนุนตฺรํ จานํ ภควโต สมิปฺสงฺขาตํ คนฺตฺวาติปิ
 วุตฺตํ โหติ ๑

ภควา สทฺธิ สมฺโมทิตติ ยถา คมนียาทีนํ ปุจฺจนฺโต ภควา เตน
 เอวํ โสปี ภควตา สทฺธิ สมปฺปวตฺตโมโท อโหสิ สีโตทกํ วิย
 อุณฺโหทเกน สมฺโมทิตํ เอกีภาวํ อคมาสี ๑ ยาย จ กจฺจิ โภ โคตม
 ขมนียํ กจฺจิ ยายนียํ กจฺจิ โภโต โคตมสฺส สวากานณฺจ อปฺปาพารฺช
 อปฺปาตงฺกํ ลหฺภูจฺจานํ พลํ ฝาสฺสูหาโรติอาทิกาย กถาย สมฺโมทิต ๑ ตํ
 ปิตฺติปาโมชฺชสงฺขาตสมฺโมทชนนโต สมฺโมทิตํ ยุตฺตภาวโต จ สมฺโมทนียํ
 อตฺถพฺยลฺขณมฺรุตตาย สุจิริมฺปิ กาลํ สารตฺตํ นิรฺนตฺรํ ปวตฺเตตฺตํ อรหฺรูปโต
 สริตพฺพภาวโต จ สาราณียํ ๑ สุขฺยमानสุขโต จ สมฺโมทนียํ อนุสฺสรียมาน-
 สุขโต สาราณียํ ๑

๒. อยณฺจ เตสํ อณฺตโร ตสฺมา เอกมฺนตฺตํ นิสิตฺติ ๑ กถํ นิสินฺโน
 ปน เอกมฺนตฺตํ นิสินฺโน โหตฺติติ ๑ ฉ นิสชฺชโทเส วชฺเชตฺวา ๑ เสยฺยถิตํ ๑
 อติทฺรุมจฺจาสนนํ อุปริวาทมนฺนตปฺปเทสํ อติสมฺมฺฆา อติปฺจฺฉาติ ๑ อติทฺุเร
 นิสินฺโน หิ สเจ กเถตฺตกาโม โหติ อุจฺจาสทฺเทน กเถตพฺพิ โหติ ๑
 อจฺจาสนเน นิสินฺโน สงฺฆมฺภูณฺนํ กโรติ ๑ อุปริวาทเน นิสินฺโน สรฺริรคณฺเชน

พชาติฯ อุณหตปเทศ นิสินโน อการวิ ปกาเสติฯ อติสมมุขา นิสินโน
สเจ ทฎฐกาโม โหติ จกขุณา จกขุํ อหจจ ทฎฐพพิ โหติฯ อติปจฉา
นิสินโน สเจ ทฎฐกาโม โหติ คีวํ ปสาเรตฺวา ทฎฐพพิ โหติฯ ตสฺมา
อยมปิ เอเต ฉ นิสซชโทเส วชเชตฺวา นิสีทิฯ เตน วุตฺตํ เอกมฺนตํ
นิสีทิติฯ
